

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Oradea
Strada Teatrului 4.
Telefon: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre 130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

Egység kellene!

Ujból beigazolódtott a régi igazság, hogy legnagyobb átok az egység hiánya. Mennyivel szebb és nagyszerűbb lett volna, ha a legközelebbi választások elé egy zászló alatt vonult volna fel az ország zsidósága. A széthuzás és visszavonás átka sohasem fog megszűnni közöttünk? A veszély idejében minden más nép összefog, csak mi nem? S kimondhatja, hogy mi nem a legnagyobb veszélyben élünk, ami jogainkat és életlehetőségünket illeti? Ha össze lehetett volna fogni az Uniunea is az országos párt keretébe, akkor ragyogó eredményt tudtunk volna egészen bizonyosan elérni. De regáti testvéreink más utakon járnak. Ott román pártok utmutatása alapján vonulnak az Uniunea vezetésével zsidóink a zsidó képviselő elérése felé, bárha jobb volna, ha szilárdabb önérettel és nagyobb önállósággal küzdenének a zsidó kisebbségi formátum célja érdekében. De ott is asszimiláció dühöng, ahogy erre felé is más pártok szívnak fel magukba zsidókat, hogy ezzel is gyengítsék azt a frontot, mely hálátlan szerepként ugyan, de a csak mi magunk jelszavát irta zászlajára. Amit a német, magyar, ukrán és bolgár kisebbségeknél fennmaradásuk és létük biztosítására meg kellett teremtsenek, az náluk erény, nálunk talán nem az? Kérdjük az ország zsidó közvéleményétől, hogy miért lenne ez bűn éppen nálunk zsidóknál? Uglátszik nekünk zsidóknak még sokat kell szenvednünk azoktól a vérünkbeli defétistáktól, kik a más népek tömkelegébe való elmerülést hirdetik, mint egyedüli mentesvárát, a zsidó boldogulásnak.

A mostani választás szomorú képét mutatja a zsidó összetartásnak. Nem itt, hanem a régi királyságban, hof nem értik meg az új idők új szavát. Mennyi zsidó van még ezenkívül, kik mint új világmegváltó meggyőződés hírnökei járulnak az urnák elé? Nem tagadhatjuk, hogy az Országos Zsidó Párt még nem eléggé szervezett, mert későn kezdte el a nagy munkát. Évek és hosszú fáradságos munka kell ahhoz, hogy úgy ki legyen építve, ahogy annak lenni kellene. Mikor fogják megérteni zsidó testvéreink azt, hogy ez nem „gettópolitika“, ahogy ők annak nevezni szeretnék, hanem öntudatos zsidó megnyilatkozás. Ha mi a most megalakult Országos Zsidó Pártot komolyan vesszük és nem választásokra szóló ad-hoc tákolmányoknak készülő, mely az „ünnepség“ el-

ültével széjjelszedődik, mint tribün a parádé után, akkor kétségtelenül valami olyat alkotunk, mely maradandó emlékü és maradandó befolyással lesz az ország zsidóságának életében. Akkor elérhetjük, mint egyenrangú, komoly faktórral fognak mindenkor tárgyalni velünk. Akkor fennen hirdetjük erőnket, mely nagyobb, több és

jelentősebb, mint azok ereje, befolyása és hatalma, kik mint „beírottak“ szerepelnek más kisebbségi, vagy esetleg többségi pártok keretében.

Ha a Zsidó Párt gyorsan is alakult meg, ne feledjük, hogy nemcsak most van nagy hivatása, hanem mindaddig, míg zsidó él ezen a földterületen. (W.)

Megalakult az Országos Zsidó Párt nagyváradai tagozata

A zsidó párt az egész országban megkezdte agitációs munkáját. Nagyváradon dr Fischer Tivadar v. képviselő személyesen jelent meg a párt kereteinek kiépítésénél és a lista letételét a törvényszéknél elintézte.

Vasárnap délelőtt dr Klein Miksa cluji ügyvéd érkezik Nagyváradra, hogy a megtartandó agitációs gyűlésen felszólaljon. A váradai listának vezetője dr Fischer József v. kamarai képviselő, kinek közbecsülésben álló személye az egész országban kedvelt a zsidóság előtt. Rendkívül sokat dolgozott a máramarosi zsidóság érdekében és a váradai és biharmegyei zsidóság is értékelte munkásságát, mikor listavezetőnek tette meg.

Az Országos Zsidó Párt főcélja, hogy az ország zsidósága a szűkeséges 2%-os arányban leszavazzon s ezzel 4-5 zsidó képviselőt juttasson a román kamarába.

A nagyváradai párttagozat kedden este

tartott gyűlésén, melyen dr Fischer Tivadar elnökölt, a következő szervező-bizottságot választotta meg:

Dr Kovács Gyula, dr Váradai Ödön, dr Bárdos Imre, Borgida József, Schwartz Jakab, Silbermann Andor, Bleyer Adolf, dr Lévy Béla, Kesztenbaum Zoltán, Spitzer Benjámín, Wasserstrom Sándor, Grünbaum Vilmos, Goldstein Mór, Stern Adolf, Schwarcz Dezső fakereskedő, dr Molnár Vilmos, Kirsch Henrik, dr Berger József, Rath Efraim, Mittelmann Jakab, Leitner Zoltán, Lebovits Hugó, Mandel Béla, Weisz Sámuel, Landau Adolf, Just Mose, Kesztenbaum Miksa, dr Weimann Izsó, Kemény József dr Löw Béla, dr Vértes Sándor, Batori Dániel, dr Klein Ernő, Berkovits Bernát Horovitz Dániel, Freund Benjámín, Leitmann Dezső jegyző.

Vasárnap délelőtt 11 órakor az Országos Zsidó Párt nagygyűlést tart.

Románia antiszemizmust exportál

Tekintettel arra a koncepcióra, mely jellemzi kormányainkat, nem csodálkozunk azon a nagy export lehetőségen, melyet mérvadó körök most végre realizáltak. A párisi román követség, melynek fenntartásához az ország lakossága, nemzetiégi külömbiség nélkül hozzájárul erkölcsileg és főként anyagilag, csak az antiszemita diákokat támogatja Párisban. Ez a politika, melyet Vaida Voivod és Costachescu miniszterek inauguráltak, abban kulmináltak, hogy Párisban is megalázzák a romániai zsidó diákokat és az antiszemita diákokat segélye-

zik. *Gyanus szisztemával, csak az antiszemita diákegyesületben tömörült diákokat segélyezi, míg az összes román diákokat magábafooglaló szervezetet negligálja.*

Nem tudjuk eljut-e kérésünk a bukaresti egyetem rektorához, ki egyszemélyben jelenleg az ország miniszterelnöke, de ajánlatos volna éppen most választások előtt nyilatkoznia, hogy a mai kormányzat is főfeladatának fogja-e tekinteni, a petroleum, kőszó, fa és buza exportja helyett az antiszemizmust exportálni, melyből — ez tagadhatatlan — nagy fölöslegünk van.

Az olasz zsidóság vezérei

Az új olasz hitközségi törvény értelmében Felice Ravenna ügyvédet az olasz kormány kinevezte az ujonnan alapított hitközségi kormánybiztosává. Régebben alelnöke volt a zsidó konzisztóriumnak és a hitközség elnöke. Ravenna feladata az 1932 évre összehívandó zsidó hitközségek kongresszusát megszervezni. Régi cionista, ki 1923 ig az olasz országos cionista szervezet elnöke volt. Herzl jó barátja volt, kiről a „Tage-

bücher“-jében, mint „az én jó Ravennám“ emlékezik meg. Ravenna volt annak idején az, aki Herzl pápai és olasz királyi kihallgatását keresztülvitte. Egyidejűleg kinevezték Pio Tagliacozzo ügyvédet a római hitközség kormánybiztosává. Ezek a kinevezett kormánybiztosok a legközelebbi választásokig vezetik a hitközségek ügyeit. A kormánybiztosok mind zsidók, s őket az olasz kormány, csak az illető hitközségek meghallgatása után nevezi ki.

Lengyelországban katasztrófális vízáradás volt

A háboruban annyit szenvedett Kelet-lengyelországon, hol az orosz, német és osztrák—magyar ágyuk csaknem mindent elpusztítottak annakidején, most újból szerencsétlen időköt él át és ezzel természetesen sokat szenved az ottani zsidó lakosság is. Lapunk következőkben számol be a retentő helyzetről, melybe lengyelországi zsidó testvéreink jutottak a vízáradás következtében.

Az a vízáradás, mely az ország keleti részét Vlnával egyetemben érte, fokozott mértékben emelte az ottani zsidóság nyomorát. Vlnában és számcs — leginkább zsidó lakta helyiségekben, — a környéken százezrekre evakuáltak a zsidók által lakott házakat, üzemeiket és üzleteket, mivel elöntötte a vízár az egész környéket. A környéken levő nagy timárságok is víz alá kerültek, hol rendkívül sok zsidó munkást foglalkoztattak és ezek most elpusztultak, megfosztván kenyérkereseti lehetőségüktől a családok ezreit. Pusztá életüket is alig bírták megmenteni. A nyomor leírhatatlanul nagy. A zsidók helyzete sokkal rosszabb mint a lengyel lakosságnak, mivel azt a kormány minden tekintetben támogatja, meg a jómódu lakosság, míg a zsidóknak ezekből az akciókból alig jut valami. Az áradás következménye a tifusz járvány is, mely felütötte fejét. Hogy a járvány ne terjedjen tovább, bezárták a környékbéli összes kútaikat. A gradnoi kerületben még nem mult el a veszély. Amint a „Nasz Preglad“ jelenti, a vajda elnökletével alakult hetven tagú segélybizottságnak csupán két zsidó tagja van. A zsidók között nagy az elkéseregés azért a negligenciáért, mely a hatóságok részéről éri őket. Danilovitz városkában halálos áldozatot is követelt a szerencsétlenség. Egy Rifka Rifkowska nevű asszonyt, mikor házához akart menni, az ár elkapta és bele fulladt az árba.

Az amerikai Joint Distribution Komitée 3000 dollár gyorssegélyt utalt ki. Newyorkban a „Vorwärts“ című lap kiadóját Ab. Cahant táviratilag kérték fel egy segélyakció lefolytatására. A Vorwärts már beharangozta hasábjain egy nagy amerikai segélyakció beindítását.

Rigából jelentik, hogy Dünaburgban is nagy vízáradás következett be, amelynél igen sok zsidó család hajléktalanná vált. A rombadólt 150 ház nagyjából a zsidó lakta városrészben van. A temetőt is annyira elöntötte az ár, hogy napokig a temetőseket is szüneteltetni kellett.

Legujabb hírek arról irnak, hogy Drue városában a házak fele víz alatt van, hasonlókép az összes zsinagógák, templomok és kormányhivatalok is. A faházakat elsodorták a hullámok, egyes házakat kötelekkel kellett a fákhöz erősíteni. A régi zsinagógában, amelynek művészi és kulturisztóriai beccsel bíró frigyszekrénye 486 éves, négy méter magasan áll a víz. Csak nagynehezen lehetett 170 tóratekeresztet megmenteni, 3000 talmud fóliáns és egyéb könyv elveszett. A városban 800 család éhezik, 30 ember megbetegedett tifuszban. Bratislawban szükségkórházat emeltek a tifuszbeteg részére. Vlnában egyiptomi sötétség van, az áramszolgáltatást még mindig nem tudták rendbehozni.

Tisztelettel értesitem a hölgyközönséget, hogy

átköltöztem

a Szacsvey-u. 16 sz. alól a Szilágyi Dezső-u. 21 számmal szemben levő

Patak-uca 2. sz.

alá **Blum Ignátz, nőiszabó**

— **Intelligens**, árva leány, ki a háztartás vezetésében jártas, gyermekek mellé ajánlkozik. Cím: „Okleveles tanítónő“-re a kiadóban.

Harc egy törvénytelen gyermek vallása miatt

Érmihályfalváról jelentik. A törvénytelen gyermekek sorsa rendesen szomorú, nem sokat törődnek velük. Teher az államnak. Nem okoz örömet az anyának, még kevésbé az apának és így nem sokat tekerőriáznak a vallásával sem. A lelenházba kerül és ott határozni vallása felett, illetve a fiu az apja, leány gyermek az anyja vallását kapja. Annál érdekesebb tehát, hogy most egy törvénytelen gyermek vallása miatt két egyház is versengett.

Egy nagykarolyi szegény zsidó leányát elcsábította egy keresztény fiatalember. A leány áldott állapotba került és hogy a város lakossága ne tudja meg szegényét, Mihályfalvára ment szerelmének gyümölcsét a világra hozni. A gyermek megszületett, fiu gyermek lett.

Bármeanyire is titokba tartották a dolgot, az eset a fülébe jutott a nagykarolyi rabbinak, ki magához hívatta a leány apját és megparancsolta, hogy a született fiu gyermeket zsidónak avassák fel. A szomorú nagyapa továbbította a rabbi üzenetét. Ugyanakkor azonban a mihályfalvai egyik keresztény egyház a szülész nő utján üzenetet küldött a leánynak, hogy ha a gyermeket — tekintettel az apa keresztény voltára — megkereszteli, fedezik minden evvel járó költségét.

Az anyát minden oldalról környékez-

ték, de míg az egyik oldalon csak a parancs állott, a másik oldalon az anyagi támogatás is kecsegtette. Míg aztán az apai parancsra hallgatott és elhatározta, hogy zsidónak neveli a gyermeket és ezen rítus szerint adja át az életnek. Az ismerősök elmentek tehát zsidó keresztapát keresni. Felszólítottak minden mihályfalvai számottevő embert és egy sem akarta vállalni, míg végre egy földhöz ragadt szegény Klein Sámuel nevű vállalta el a keresztapaságot és avaták zsidóvá a kis nemszeretem gyermeket

GRADO Adria tengeri fürdő

Pensio Grünglas és Paradise gyermekotthon Villa Maricchio

Orth. **כשר** elsőrendű magyar és bécsi konyha, központi fekvés, teljes komfort. **Gyermekotthon** illetőleg jelentkezők május hó 20 ig. Kiváló alkalom orvosi és pedagógiai felügyelet mellett zsidó gyermeknyaralattásra

referenciák a „Hamburger Verein“-nál

5-2

Kérjen okvetlen prospektust!

Legdivatosabb öltönyök

részletre is legolcsóbbak

Teleki-uca 13.

Kovács Antal uriszabónál

Értesítés!

כשר éttermeinket Timișoara, Józsefváros Kossuth Lajos uca 4. sz. 1. emelet, 5. ajtó alatt megnyitottuk. Izletes házi kosztot adunk ugyabonnenseknek, mint házon kívül is. — Mérsékelt árak! Utazóknak 10 százalék kedvezmény. Bankettek és esküvők rendezését vállaljuk.

Borgos vegytisztító

TISZTÍT MOS

férfi, női ruhákat, ugyszintén fehérneműt

VASAL

valamint zománcfényű gallérmosást vállal

Bazár épület, Színház oldal

HA

ÖNNEK

KÖZÉRDEK

könyvecskéje van, akkor már a mai napon vásárolt összes árukat

INGYEN VETTE

mert esetleg ez a nap lesz kisorsolva.

HA

ÖNNEK MÉG NINCS

KÖZÉRDEK

könyvecskéje, kérjen a központi hivatalnál (Beöthy, Ödön uca 2.) és máris ugyanolyan jogokat élvez, mintha régi Közérdek-tag lenne.

ÖN

bármily összeg erejéig vásárol, a mai naptól június 30-ig a KÖZÉRDEK cégeinél és nem fizet semmit érte, ha az ingyen napra esik vásárlása!

Häräguş közjegyző ur ingyen vásárlási tanusítványa minden Közérdek-Áruház kirakatában látható

Beszámoló a szatmári zsidóság nagylelkűségéről és áldozatkészségéről

A Zsidó Árvagondozó munkája

A Szatmári Zsidó Árvagondozó 9 év óta fejt ki áldásos munkásságot és ez a munkásság sok özvegyi könnyet törölt le és sok száz zsidó árvát mentett meg az elzülléstől. Szociális missziót tölt be az egyesület.

1923 esztendejének elején indult meg dr Jordán Sándor főrabbi kezdeményezésére a nagy mentő munka, melynek feladata volt a világháború által legjobban sújtottakat, a kenyérkeresők nélkül maradt özvegyeket és árvákat segíteni. Az American Joint Distribution Kommittee vezetősége, illetve annak erdélyrészi végrehajtó szerve, a cluj központ volt az, amely az első időkben ezen munkásságot lehetővé tette. Az elsők között ott láttuk *Guth Lajosné, néhai Klein Vilmost, id. Reiter Móritzot, dr Singer Ernőt*. A munka ekkor még tisztán karitatív volt, a szisztema pedig az, hogy egy hadiözvegy egy családjának egy árváját adoptálta és mint segélyezett ez szerepelt. Az adoptáltak száma ekkor 70 volt.

A lelkes munkások soraiban ott látjuk *ö. Balogh Ignácnét, Princz Árminnét, dr Singer Ernőt*.

Azonban a karitatív munkásság teljesen nem tölthette ki ezen egyesület programját. Szociális munkával kellett bővíteni programját, melyet olyképen vélt biztosítani, hogy tanműhelyekben ezen árvák ipari kiképzéséről gondoskodják. 1924. év őszén néhai Klein Vilmos vezetése alatt egy kosárfonó tanfolyam létesült, ahol szakember felügyeletével hadiárva lányok ezen iparágban kiképzést nyertek. Kb. 3 hónapi fennállás után a vezetőség ezen tanfolyamot feloszlatta azon elgondolásból kiindulva, hogy a kosárfonás elsajátítása nem biztosítja az árva lányok megélhetését. Egy jobb, általánosabb iparágra kellett áttérni és ezzel nem is késett soká, mert a következő év tavaszán már egy varroda létesült. Ez volt az árvák nevelési programjának kiinduló pontja.

Az árvagondozó mai munkája egy fiú és leányotthon, továbbá varroda üzem fenntartásából nyaralattási akciók keresztülviteléből és alkalmi segélyek kiosztásából áll.

Meglátogattam a varrodát, mely az itteni Mizrahi székháznak telkén épült az egyesület előzékenységéből. Barátságos meleg tanműhely ez, ahol a varrolányok serény kezei nagy szorgalommal végzik munkájukat azon biztos tudatban, hogy ez jövőjüknek biztos megalapozója. A varroda két osztálya és pedig a fehérnemű és felső ruha, szakavatott kiképzőnök vezetése alatt 30 leány gyermeket foglalkoztat, a legalaposabb kiképzésben részesít és a legkényesebb igényeknek is teljesen megfelelő munkát szállít.

Főképen vidéki leányárvák lesznek itt foglalkoztatva. A felszabadult leánykák olcsó árban havi részletfizetésre varrogépet is kapnak és a sok hálalevél bizonyítja, hogy az Árvagondozó itt egész munkát végez és árváinak jövőjét teljes mértékben biztosítja.

A varroda vezetősége *ö. Balogh Ignácné, Bárdos Aladárné, Vági Gáborné és Róth Ármint*, valamint a kiképző nők *Végh Gizi és ö. Szabadosné* a nemes ügyhöz méltó buzgalommal látják el feladatukat, amit bizonyít a lányok jólneveltsége, tiszta külseje.

Múlt év májusában elhelyezett leánykák részére leányotthon alapított, ahol egyelőre tíz árva részesül teljes ellátásban.

1927 júniusában nyílt meg a Joint és a helyi társadalom nagylelkű támogatásával az Árvagondozó tanoncotthona. Gyönyörű

székháza ez a Zsidó Árvagondozónak, mely saját tulajdonát képezi. Széles frontu nagy épület, melyhez hozzátartozik 1 holdas kert is, amely már belépéskor is elárulja, hogy itt a zsidó szív, a zsidó összetartás monumentális alkotott. Három nagy hálóterem, fürdőszoba, nagy ebédlő és egy inaszoba áll a tanoncok rendelkezésére. Ott van a Központi irodának egy szobája is. A tanoncok mestereknél vannak elhelyezve, az otthonban teljes ellátásban, ruházatban részesülnek. Igaz zsidó szellemben nevelődnek. Az otthonban elhelyezett tanoncok száma 20. A tanoncotthon külön vezetőséggel rendelkezik, melynek élén *Dénes Sándor és Halász M. József igazgató* állnak és 11 kuratóriumi tag.

Az Árvagondozó programjába tartozik nyaralattási akciók lebonyolítása, melynek keretében az elmúlt esztendőben 14 árva a központi szerv által fenntartott nyaraló telepen Tihufán és 87 gyermek egy itt létesített telepen részesült a nyaralás áldásaiban.

Ezen intézmények fenntartása a társadalom nagylelkű támogatása folytán válik lehetségessé miután a Joint mint mindenütt úgy itt is fokozatosan leépít. A bevételek 78 %-át ma már helyileg biztosít

Értesitem mélyen tisztelt vevőimet, hogy

áraitam mélyen leszállítottam!

Kérem kirakataimat állandóan
figyelemmel kíséreni!

**Divatkalapok
már 200 leiert**

HOLLÓS uridivat-üzlet

10-5

Szimcha Hákohén vértanusága.

Elbeszélés a középkori zsidóság történetének véres lapjaiból.

IV.

Ros-Chodes Ijar után már ijedt szemű zsidók jöttek innen is onnan is és szomoruan ujságolták, hogy a felső Rajna völgyében nagy zsidóüldözések és zsidóellenes hangulat van. Chizkijah elérkezettnek látta az időt a cselekvésre. Felment Ruthard püspökhöz és kérte a támogatását és jóakarátát. A püspök szívesen fogadta és mindent megígért. Ne féljete ti zsidók — mondotta a püspök — ti az én oltalmam alatt álltok és hajatok szála sem fog meggörbülni. Ha errefelé találnak jönni a keresztes lovagok, úgy majd én értesílek titeket, akkor köllözsetek fel hozzám a várba mindenestül és én megvédlek titeket.

Chizkijah megnyugodva távozott el... Aznap éjszaka, mikor a ház már nyugvóra tért, késő éjszaka dörömböltek Chizkijah kapuján. Szimcha Hákohén érkezett meg váratlanul. Jövelele megdöbbenette a házbelleket...

— Mi az? miért jöttél? — dadogta Chizkijah...

— Szimcha lerogyott és keservesen zokogni kezdett... Oh én szerencsétlen... Nincs már senkim, nincsen már semmim sem... Árva vagyok, egy nap alatt lettem megfosztva apámtól és anyámtól és testvéreimtől... Oh azok a gazok...

— De hát az Istenért, beszélj értelmesen...

Szimcha egy kissé magához tért és elmesélte a trieri eseményeket. Ijar hó 3-ik

napján váratlanul, mintha a pokol ontotta volna őket elő, alkonyat táján berontott a városba vagy 4000 keresztes lovag és közrefogták a zsidó házakat és gyujtogatni kezdtek. A zsidók próbáltak menekülni, Szimcha atyja, Reuben Hákohén a trieri rabbi a Tórával kezében futott az uccákon keresztül és akkor egy keresztes lovag — Szimcha megtudta a nevét is — Leiningen Egilbert gróf került elébe.

— Hová, hová zsidó azzal a Judás irással? rivált rá a gróf.

— Lovag ur, ez a mi szent Tóránk... ez nem Judás írása... válaszolta büszkén Reuben...

— Ugy? — és most a keresztes lovag szája széles, vad mosolyra huzódott — hát akkor döggölj meg... és kegyetlenül, röhgöve, vigyorgó ábrázattal egy lándzsát döfött feléje... Szegény atyám ott rogyott össze.

És akkor már mindennek vége volt... Ahol a keresztesek egy zsidót meglátak, mindegy volt az akár öreg, akár fiatal, akár férfi, akár nő, nem kegyelmeztek senkinek, a házak égtek, a templom füstbe és tűzbe borult, égelt minden és közben patakzott a vér, a zsidó vér... Minden uccában, minden sikátorban jajgatás, rivalgás, halálhörgés és durva káromkodás és zabolátlan röhgés... Oh Istenem — folytatta Szimcha Hákohén — szegény gyermekek visítottak, jajgattak, az asszonyok mint az örültek sikoltottak, a keresztesek ordítottak, káromkodtak, megnyílt a pokol tornáca és előttünk volt maga a pokol... Egy páran mi fiatalok mikor láttuk, hogy minden veszve van, hogy nem tudunk segíteni, hogy már nem tudunk senkit sem menteni... futot-

tunk... futottunk, ámde szívünkben bosszút és halált esküdtünk ezekre a lelketlen gyikosokra... Megállj Leiningen Egilbert gróf, mert meg fogsz halni... Ugy éljek én és úgy legyen atyámnak nyugalma az igazak és vértanuk között, hogy én foglak léged megölni...

Szimcha Hákohén elhallgatott. Hallgattak mindannyian. Lelkükön nagy nyugtalan-ság, a félelem izgalma vált urrá. Chizkijah tenyerébe hajtotta fejét és mélyen hallgatott.

Szimcha Hákohén másnap leült a földre és megszakgatta ruháit. Gyászolt... Gyászolta a tირeriket, közöttük atyját, anyját és négy testvérét, akik ott lelték halálukat. A gyász és a nagy szomorúság beköltözött Chizkijah házába és nem találtak vigaszt, nem találtak enyhülést... Eszter leült a földre vőlegénye mellé és összebujva, egymás kezét fogva hallgattak és gyászoltak, gyászolták a megsejített jövőt, a megáldott tragédiát...

Komorán, vésztyjósloán teltek a napok. Mint egy vad, örült hullám terjedt a keresztes huligánok gyilkolásainak, rablásainak és kegyetlenségeinek hire. Chizkijah Ijar hó végén ismét felment Ruthard püspökhöz, mert már Kaiserslauternből és Frankensstadtból a szomszédos városokból jöttek futva a menekülők és pusztá életüket mentve kétségbeesetten panaszták el a sorsot, amelyet a keresztes lovagok rájuk mértek. Mindenütt, amerre a szent sir lovagjai elvonultak, gyász, halál, átok, pusztulás, kárhozat, szenvedés lett a zsidók sorsa. A püspök elrendelte, hogy a spyeri zsidók költözzenek fel a várba, vigyék fel minden vagyonukat, minden ingóságukat. (Folyt. köv.)

ják. Bevételeik összege 1,012,726. Kiadási tétele 988,225.

Az orvosi teendőket az Árvagondozó egilis főtitkára *dr Singer Ernő* látja el.

Az árvagondozó helyi központi vezetősége *Guth Lajosné* elnöknő vezetése alatt fejtette ki igazán lélekemelő és nagy-szerű munkáját. Segítő társa *Halász U. József* igazgató, aki nagy hozzáértéssel széles látókörrel intézi a tanonc-otthon ügyét.

A vezetőség többi tagjai *Steiner József*, *dr Fischer József*, *id. Reiter Mór*, elnökök: *dr Singer Ernőné*, *Heimovits Mórné*, *Grünfeld Henrikné*, *Róna Samu*, *Spitz Béla*, alelnökök: *Weisz Elemér* h. kuratoriumi igazgató, *dr Singer Ernő* főtitkár, *Kroo Lajos* titkár, *Dávid Ede* főjegyző és *Princz Tibor* jegyző, nemes ügybuzgalmukkal érték el azt, hogy a Szatmári Zsidó Árvagondozó, Erdély egyik legszebb zsidó intézménye.

WAMBLEY, PÁRIS, TEL-AVIV

Az örült tempóban hanyatló Európa szívében, Párisban megjelentek a gyarmati népek, a színesek. Ez alkalommal nem a „bretten”, nem a jazz dobok mellett, hanem a kiállításon. Az anyagilag és erkölcsileg züllött Európa gyarmatai alkalmat nyertek, hogy megmutassák mily eredményeket értek el. Leteszik az első vizsgát és ha tudnak, igen és ha tudnak, akkor továbbra dolgozhatnak a különböző mandátumok jóakaratu oltalma alatt. Mi is megjelentünk, ott voltak a mi barna bőrű fiatal hébereink, hogy bemutassák mit alkottak, mit képesek alkotni tiszta zsidó munkával a tervrajztól az utolsó szegig, ha engedik őket.

A friss, fiatal, alkotásra hivatott és alkotásra képes, a reájuk erőszakolt béklyóktól megszabadulni akaró afrikai és ázsiai népek megjelentek Európa kirakátaban, türték a magasról jövő elismerést, a vállveregetést. A közel jövő népei bemutatkoztak, végig unatkozták az európai szer-tartásokat, az üres, kétszínű beszédeket, aztán haza mentek tovább alkotni, készülni egy nagy munkaharcra, egy felszabadító alkotásra.

Részünkre nem első ez az európai bemutatkozás, mi már az angol birodalom wambley-i kiállításán kétszer is bemutatkoztunk. Nagy fontosságot tulajdonítunk ugyan az ilyen kiállításoknak, mert hiszen Európa eddig még csak más népek paviljonjaiban látta munkánkat, mások színei alatt az alkotásunkat, de azért végeredményben ezen európai kiállításoknak részünkre csak demonstratív jellege van. A mi helyünk nem Európa és főleg nem a mi piacunk. Mi a közel kelet első komolyan fejlődő ipari állama vagyunk és nekünk többet hoz egy tel-avivi közel kelet kiállítás, mint husz párisi, Hedzsas, Yemen, Irak, Syria kereskedője nem megy el Párisba, de elmegy Tel-Avivba, mert az új, az szokatlan neki. — A Neshcer cement nem fog versenyezni Európában a portlandival, de versenyez Beyruthban. A mi hőgyeink nem mennek Tel-Avivba selyem-harisnyát venni, de eljönnek az alleppói arabok. És így tovább minden cikkünkkel. Minden kereskedő ott hirdet, minden gyáros ott csinál reklámot, ahol a vevői vannak,

nekünk Ázsia és India lesz a vevőnk, mi majd ott hirdetünk.

De egy szempontból mégis fontos az európai kiállítás, nem a fogyasztás, hanem a tőke vonzás szempontjából. Kell a mi zsidóinknak, akik számára eddig Palesztina nem volt egyéb egy lyukas zsáknál, amelyből minden kihullott, kéregetőnél, amely csak a tenyerét nyujtotta, de ellenszolgáltatást nem adott. Ime most Erec-Jiszráél megmutatja, hogy nem az. Erec-Jiszráél ma a legjobb üzlet, a legbiztosabb befektetés. Az európai piacokon nincs vevő, napról-napra süllyed a vásárlási kedv, Ázsiában nem kell többet a tevé, mert a legutolsó fellach is csak autón utazik. A milliós keleti tömegek életigénye napról-napra nő, minden arab suhanc leteszi a vászonbugyogót, luxurius öltözetet keres, kerékpárt, fényképezőgépet vásárol magának. Az asszonyok az utolsó párisi divat szerint öltöznek, előkelően laknak, bőkezűen költenek. Ez járja most végig a Gibraltártól a Perzsa-öbölíig.

Ezeknek a venni akaróknak kereskedő és gyáros kell. Nagyszabású kereskedelmi vállalkozásokra van szükség, amelyek kiszorítsák, mert kiszoríthatják a külföldi árukat. A Neshcer, a Shemen, a Rutenberg művek mind megmutatták, hogy a Palesztinába befektetett tőke kitűnő gyümölcsöket hoz. És hol vannak még a narancsosok, amelyek jövedelméből ezer és ezer termelő szerzett az évek során nehéz vagyont. Ott kell lenni a helyen, ismerni a viszonyokat, aztán már nem képez a határ akadályt. Palesztina, Syria, Transjordáni közös vámterület, amelyet egyes vállalkozásokkal, versenyképes cikkekkal nem volna nehéz beszervezni.

Csak a gáluthi zsidó tőke reszkető óvatossága volt az oka annak, hogy 1924—25-ös évek nagy tempójú bevándorlását oly hirtelen kivándorlás váltotta fel. Ha az európai zsidótőke akkor hatalmas komplexumokat vásárol narancsosok céljára és azt beülteti, akkor kevés lett volna a dolgozó kar és akkor ma azok az itteni fizetésképtelenségek és elértéktelenedések tengerébe merült vagyonok hoznák gyümölcsöket. A zsidó tőke félő tartózkodása

okozta azt a visszas helyzetet, hogy éppen Palesztinában minden nagyobb áruház angol, vagy arab kezekben volt.

Tagadhatatlan, hogy ezekhez a vállalatokhoz sok hozzáértő ember és óriási tőkék kelljenek, de hiszen nem is szükséges, hogy egyesek emberek magánvállalkozásai legyenek. Lehetne a narancs és banán termelésre, az üveg és gépgyártásra, a selyemipar fejlesztésére nagy részvénytársaságokat szervezni, amelyek terményeikkel eláraszthatják a Közel-keletet. Amit a kezdet, amit a wambley-i és párisi kiállítások mutattak, azok biztatók a jövőre nézve.

Ma az európai tőke piacot keres, alkalmat a gyümölcsötzetésre, de itt Európában nem talál. Ott volt most a párisi kiállítás, rámutatott. Itt vannak a kiaknázatlan lehetőségek a sok milliós országok, ahol csak most kezd felfelé ivelni az élet standard. Ahol az emberek csak most veszik először igénybe a modern járműveket. Megmutatta a mi zsidó tőkéseinknek, ha még vannak ilyenek, hogy itt van Erec-Jiszráél, amelynek földje sulyos arannyal fogja visszafizetni a beültetett palántát, amely százszázalékos biztonsággal dupláz meg minden garast.

Hiszek a tőke biztos szímatában és hiszek abban, hogy megtalálja Erec-Jiszráélhoz a helyes utat. Mert ez nem álom, hanem a legreálisabb valóság, hogy ha ma Ázsiáé a jövő, úgy az főleg és elsősorban a Palesztináé. Az amerikai zsidók már rájöttek és rájönnek az európaiak is. És akkor ismét szükség lesz a fiatal zsidó karra és fejre, hogy behozhassák amit elmulasztottak és amely mulasztásukért oly drágán fizettek, az elmúlt tíz év alatt.

Berkes Dávid

כשר

Mű-tejoltó

Készül a retgei főrabbi felügyelete alatt.

Kapható engros és detail

Legmann Mór, Reteag (J. Somes)

Buziás gyógyfürdő (Román Nauheim)

páratlan szénsavas radioactiv sós-vasas forrásvizekkel. — Biztos gyógyhatás szervi elhízásos ér-
elmeszedéses szív- és vérkeringési zavaroknál. — Vesebaj, vérszegénység, izomcsúz, hólyag-
hurut és kimerüléssel idegesség esetén.

Női betegség, a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) eseteiben a legjobb eredménnyel. Természetes szénsavas, sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés, kitűnő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árákkal. Új modern uszoda napfényes stranddal.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig. — Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:

Muschong Buziási Gyógyfürdő R. T. Fürdőigazgatóság Buziás, Bánát.

Kolozsvári Mentők 12. osztályu Kézpénzsorsjátéka

Oradeai és bihar-
megyei főbizományos:

Union Bank R. T.

Központi Sorsjegyroda

CLUJ, Str. Memorandului No. 16,

ahonnan 11 lei, illetve fél sorsjegy-nél 6 lei ellenében postal rend-
delések postán eszközölhetnek.

Első osztály huzása 1931 **julius 5-én**, kolozsvári városházán.

Nyeremények kifizetését az ALBINA BANK garantálja.

Főnyeremény 1,000.000 lei.

10-2

Össznyeremények végösszege **4,000.000 lei.**

Minden sorsjegy 12 osztályon keresztül játszik.

Sorsjegyek ára: egész sorsjegy 100 lei, fél sorsjegy 50 lei.

FIGYELEM!

Park Áruház ENGEL JÓZSEF

üzletét áthelyezte **Bul. Reg. Ferdinand 2,**

DERBY
cipőüzlet
mellé,

ahol diszmuáru-, játék-, sport-, utazási cikkek, retikülök,
gyermek-kocsik
mélyen leszállított árak mellett
lesznek árusítva.

Legjobb

szabású princess- és kombiné fűzők, csípőszorítók, melltartók.

Saját készítményü gyógyhaskötők és sérvkötő különlegességek.

Gummi bokavédők és harisnyák legnagyobb raktára

KEPES ELEK

orvosi kötszerész

ORADEA—NAGYVÁRAD, Sas-passage.

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Ijar 28, május 15.
Szombat, Ijar 29, május 16.
Heti szidra: במדבר
Heti háftóra: ויאמר לו יהונתן

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.40
gyertyagyújtás 7.45
Istentisztelet kezdete 7.40
Szombat befejezése 8.50

— **Londoni reformisták újból száműzték a „Cion“ szót.** Londonból jelentik: Az itteni Reform Zsinagoga egyik legutóbbi ülésén 53 szavazattal 13 ellenében elhatározta, hogy az „Av Harachmim“ kezdetű imából is száműzi a „Cion“ szót, aminek alapján kivágták a „Hétivá Bircónchá eth Cion, tivne Chómoth Jerusálajim“ mondatot valamennyi imakönyvből. A javaslat ellen csak a cionista tagok szavaztak, akik élesen kikeltek a reformista örület ellen, de a többséggel szemben tehetetlenek voltak és így a javaslat végre is lett hajtva.

— **Belgium tiz legjelentősebb zsidója.** Egy nemzsidó belga lap azt a körkérdest intézte olvasóihoz, hogy kit tartanak Belgium tiz legkülömb zsidójának. A „népszavazás“ eredménye a következő: 1. P. Hymans külügyminiszter. 2. Prof. Speyer szenátor, a brüsszeli egyetem tanára és a Belga-Palesztina bizottság tagja. 3. I. Lipschütz a „Syndicat de l'Industrie Diamantaire Belge“ elnöke. 4. dr. Gotschalk a népszövetség belga megbízottja. 5. dr. J. Wiener Belgium nagyrabbija. 6. Koltanowsky Belgium sakk mestere. 7. N. Torczner a belga cionista szövetség elnöke, a Jewish Agency belgiumi tagja. 8. Prof. Errera a brüsszeli egyetem tanára, tudományos író. 9. Prof. N. Ginzburg a „Centrale de bienfaisance juive et d'Aide sociale“, 10. M. Amiel rabbi, író és a belgiumi Mizrach vezére.

— **Eliogták a yadjury arab támadás egyik tettesét.** A peszach napok alatt tudvalevőleg egy zsidó munkáscsoportot megtámadtak az arabok és három zsidó munkás meghalt a yadjury települők közül. A Safed melletti Aassasi nevű falu egyik lakosát Saleh Subani nevű arabot letartóztatták, mert alapos a gyanu, hogy az aljas támadásban tevékeny részt vett.

Németországban tanult legújabb módszer szerint

fest, vegyileg tisztít VÉGH
Bémer-tér 2. Liliom-utca 5. TELEFON 2-17.

— **Az antiszemita államügyész bocsánatot kér.** Burgas bulgáriai városban a törvényszék egy kikeresztelkedett romániai zsidó ellen szigorú ítéletet mondott, ki számos bulgár kereskedőt csapott be. Az ügyész vádbeszédében Lebovici fájának ismert gyengeségeire mutatott rá. Tadger ezredes, a bolgár zsidók konzisztóriumának elnöke ez ügyben személyesen panaszt tett a bolgár igazságügyminiszternél. Felsőbb intervencióra az ügyész meghívta magát a burgasi hitközséghez, hol a gyűlésen kijelentette, hogy nem volt szándékában a zsidóságot a legtávolabbról sem megsérteni és a helyi sajtó tévesen adta vissza szavait, mellyel nem volt szándékában megbántani az általa nagyrabecsült zsidóságot.

— **A zsidó összetartás hiányának eredményei.** Pozsonyból jelentik: Diamand nevű zsidó ócskaruha kereskedő az elmúlt szombaton a Zsidó-ucca kellős közepén kinyitotta az üzletét, ami olyan spontán felháborodást váltott ki, hogy mintegy százötven zsidó, nagyobbára fiatal bocherek megrohmozták Diamand üzletét, áruját kihajigálták az uccára és bizonyára málkeszt is kapott volna, ha a rendőrség közbe nem lép és szét nem ugrasztja a tömeget. Diamand azzal érvelt, hogy a zsidók nem vásárolnak nála csak keresztények és minthogy keresztény husvét előtt volt, ő is árulni akart valamit. Ezzel szemben ugyanabban az uccában lakik egy Swartzmajer nevű keresztény kereskedő, aki szombaton zárva tartja az üzletét, a tömeg ebből az alkalomból szimpatiaünnepet rendezett a keresztény kereskedő mellett és vállalkra emelve végigvonultak vele a Zsidó-uccában. Swartzmajer azért tartja meg a szombatot, mert — amint mondotta — vevőinek legnagyobb része a zsidók sorából kerülnek ki és így hálából velük ünnepel ő is.

— **Spanyolország visszahívja a zsidókat.** Mint a „La Libertad“ című madridi napilap vezércikkében közli, az új spanyol kormány vissza szándékozik hívni azoknak a zsidóknak az utódait, akiket az 1492-iki emlékezetes dekrétum kiűzött az országból. Ezt az azóta is érvényben volt dekrétumot egyébként az új spanyol kormány azzal a ténnyel, hogy a teljes vallás-szabadságot kihirdette, már automaticamente hatályon kívül helyezte.

— **Dr Shiels képviseli Angliát a népszövetségi üléseken.** Genf. Az ITA jelentése szerint a június 9-iki mandátumbizottság ülésére a palaszínai kormány főtitkárán Mr. Youngon kívül, az angol kormányt dr. Sir Drummon Shiels gyarmatügyi államtitkár is képviselni fogja.

— **Véres verekedés a berlini egyetemen.** Szombaton a Hitler-párti diákok véres verekedést rendeztek a berlini egyetemen. Az volt az ürügy, hogy a zsidó diákságon „bosszulják meg“ a berlini május elseji szocialista körmenetet. Számos német zsidó és külföldi zsidó diákot véresre vertek. A berlini zsidóság körében óriási a felháborodás a verekedések miatt és a kormánytól a legélesebb intézkedéseket kérték a Hitler-párti diákok ellen.

— **Akinek a gyomra fáj, bélműködése megrekedt, mája megnagyobbodott, étvágya nincs, emésztése elgyengül, nyelve fehéressárga, annak naponta egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűviz rendbehozza az emésztését és jó közérzetet teremt.** Kórházi bizonyítványok elismerik, hogy a „Ferenc József“ víz biztos és kellemes hatása következtében állandó használatra rendkívül alkalmas. A „Ferenc József“ keserűviz gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Olasz lapok a jeruzsálemi főmuftiról.** Olaszországnak tudvalevőleg Tripolisban gyarmata van. Egyes arab körök azzal izgatnak, hogy a tripoliszi arabokat elnyomják. A békétlenséget szitók élén a jeruzsálemi főmufti áll. A római sajtó ebből az alkalomból neki támad a főmuftinak s — megírja róla az igazat. Emlékeztetik arra, hogy egy olyan ember, akinek lelkiismeretét az 1929-iki palesztinai zsidó öldöklések terhelik, viselkedjék csendesebben. Az olasz lapok megtámadják az angol kormányt is, mert túri az ellenséges bojkott-mozgalmat.

Harisnyák, keztyűk, Selyem nadrágok bébickek, rövidárúk, nagy választékban és olcsón
SZENSZKI-nél
SAS-PASSAGE

Megnyilt!

CORVIN NAGYÁRUHÁZ

Piața Unirii, Szent-László-tér (volt Glücksman Ármin-féle helyiségben)

előkelő belföldi és külföldi gyárak lerakataiból létesítve

azon céltől, hogy az állandó olcsóbbodási irányzatnak megfelelően, a nagyközönség ruházati szükségletét a mindenkori eredeti gyári árakban szerezhesse be.

ELADÁSI OSZTÁLYAINK:

Méterárúkból:

Női és férfi szövetek
Selymek
Vászon és damaszt árúk
Cérna és pamut asztalneműek
Zefírek, pouplin és oxfordok
Paplan anyagok és mindenféle mosóárúk
Teljes menyasszonyi kelengyék

Uri divat cikkekből:

Férfi ingek és
Alsónadrágok
Nyakkendők
Gallérok
Kalapok
Ernyők
Férfi fehéreneműek méret után készülnek hozott anyagból is

Kötött és szövöttárúkból:

Női-férfi és gyermek harisnyák
Férfi socknik, gyermek socknik
Fürdő dresszek
Pulloverek
Keztyűk
Zsebkendők
Cspikék, himzések

Mindenféle rövidárúk — Galanterie és jafékárúk.

CORVIN nagyáruház

Oradea, Piața Unirii —
Szt.-László-tér (volt Glücksman-féle helyiségben)

Saját érdekében látogasson meg mielőbb vételkényszer nélkül és meggyőződik gyári áraink szenzációs olcsóságáról

— **Antiszemita incidensek Bánffy-hunyadon.** Bánffy-hunyadról jelentik lapunknak, hogy a volt Barcsay kastélyban ez idő szerint egy tanonc otthon nyert elhelyezést, melynek tanulói szabad idejükben az arra járó-kező zsidókat bántalmazták. Így legutóbb a szentkirályi metszőt verték meg csunyán, a múlt napokban pedig éppen lapunk inkasszánsát bántalmazták, akit csak a közbelépő magyar parasztok mentettek meg az antiszemita érzelmi tanoncok markáiból. Felhívjuk az ottani pedagógiai és közigazgatási hatóságok figyelmét erre s reméljük, hogy példás büntetéssel elveszik a kedvét ezeknek a suhancoknak attól, hogy békés járókelőket inzultáljanak, csak azért, mert azok zsidók.

— **A német katolikus diákegyesületek az árja fajelmélet ellen.** A „Német Diákegyesület”, mely nemrégiben csatlakozásra hívta fel a katolikus ifjúságot az együttműködésre, felhívására elutasító választ kapott. Az elutasító válasz indoklása az volt, hogy ellene vannak az árjászarmazás princípiumának, mert ez csak ellentéteket szít a német diákság körében. Addig nem hajlandó kooperálni a katolikus ifjúság, míg a német diákegyesületek nem vesznek fel egy loyális magatartást a mai német államrenddel szemben.

— **A mikádó öccse a japáni zsidók helyzetéről.** Mult héten az egyik new-yorki zsargon-lap munkatársa meginterviewolta Takamatsu japán herceget, a mikádó öccsét a zsidók helyzetéről Japánban. A jelenleg Newyorkban időző japán herceg az alább következő, igen érdekes nyilatkozatot tette: „A zsidóknak Japánban éppen olyan jogaik vannak, mint a nemzsidóknak, illetőleg mint minden nem japáninak. A nem japáni leszármazásukat felekezetre és fajra való tekintet nélkül, külföldieknek tekintjük bár, de mindaddig, míg a japán törvényeket meg nem sértik, a japán polgárokkal egyenlő joguak. Amí a külföldi zsidóknak Japánba való bevándorlását illeti, csak annyit mondhatok, hogy szívesen vesszük és szívesen látjuk mindazokat, akik nekünk országunk felépítésében segítségünkre akarnak lenni. A japán nép csak az olyan bevándorlókat nem látja szívesen, akik ellenséges érzellemmel vannak eltelve iránta. A világháború után sok orosz és más európai országbeli zsidó telepedett le nálunk. Legtöbbjük kereskedő volt, de voltak közöttük mások is. Nálunk nincs gazdasági krízis a szónak abban az értelmében, amit önök annak neveznek. Éhező embereket nem ismerünk. A japán kormánynak semmi oka nincs rá, hogy barátságatlanul viseltessék a bevándorló zsidókkal szemben, ha azok nem táplálnak ellenséges érzelmeket a japán nép iránt”.

— **A tolvajlások csimborasszója.** A newyorki zsidó negyedek most izgalomban tartja egy nagy Tóratekerics-lopási ügy. Egy 80 éves szajfer-nél, Elchonon-nál találtak egy igen nagy raktár Tórákat. Amikor egy newyorki templomból eloptak egy széfert és a gyanu egy Raschinsky nevű egyénre terelődött, figyelték és a nyomok az említett szajfer lakásába vezettek, ahol rátaláltak a raktárra. A tolvaj azt mondta, hogy — állítólag — az öreg biztatására tolvajbandát alakított, amely Lengyelországból, Angliából és más európai országból összehalpkodta a szent tekercseket és Amerikában értékesítették. A 80 éves Elchonon kétségbeesetten tiltakozik a gyanúsítás ellen és azt mondja, hogy a tolvaj hozzá jött és elmondta, hogy orosz emigráns és alkalma van a szovjet által lefoglalt Tórákat kimenteni a megszenteltelentéstől. A vizsgálat megindult.

Hackmayer uri szabó Oradea
P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

Harisnyát, kötöttáruat
olcsó gyári árakban
„Hófehérke” Harisnyaházban

ORADEA, SAS-PALOIA PIATA UNIRII.

kezlyül, női és férfi fehérnemű, baba-kelengyét, ridikült, csipke, szalag és mindenféle rövidárúkat vásárolhat LEITNERNÉL

Cégünk a „BIZALOM” kötelékébe tartozik

— **A máramarosszigeti Chevra Kadisa választása.** Máramarosszigetről jelentik: Máramarossziget zsidóságának sokszáz éves intézménye, a Chevra Kadisa új elnököt választott. A választást nagy érdeklődés előzte meg, mert két súlyos ellenfél mérte össze az erejét. Az első jelölt, dr. Wieder Géza népszerű szigeti ügyvéd, kinek évtizedekkel ezelőtt az apja is elnöke volt a szigeti Chevra Kadisának, sőt a nagyapja is vezetőserepet töltött be, míg a másik oldalon a chaszidok jelöltje, Káhán Mechel, ki két cikluson keresztül már elnöke volt a Chevrának. S az eredmény megmutatta, hogy tényleg egyenlő erőviszonyok fölött rendelkeznek a pártok, mert a győzelmet csekély négy szavazat többsége hozta meg. Dr. Wieder Géza 125 szavazatot kapott, míg Káhán Mechel 129 szavazatot s így a Chevra alapszabályai szerint a négy szavazattöbbség révén elnöknek lett megválasztva. A vezetőség különben a következőképpen alakult: Adler Pinkász és Feuerwerker Léb főgondnokok, Kaufmann Baruch pénztárnok, Joszovits Lipót ellenőr, Keszer Izidor és dr. Wieder Géza elnökségi tagok, Fesztinger Juda, Szmuk Juda, Schwartz Béni, Stauber Hermann és Steinmetz S. Léb választmányi tagok, míg Stern József, Guttman Jakab, Basch Salamon, Klein Márton és Pollák Munis póttagok lettek.

Marosvásárhelyen

az elit közönség találkozó helye

Farkas ארטה כשר
ÉTTERME

Transsylvania és Központi szállodák szomszédságában.

— **Zsidó diákkongresszus Bukarestben.** A napokban zajlott le Bukarestben a zsidó diákok kongresszusa, melyen üdvözlő beszéget tartottak: dr. Niemerover főrabbi, dr. Singer, dr. L. Mayersohn stb. A kongresszuson következőkről tartottak többek között referátumot: „A diákság és a cionizmus”. „A zsidó diákszervezetek föderációja”. Azután elfogadták a zsidó diákszervezetek alapszabályait, vezetőséget választottak, kik a szervezet ügyeit tovább vezetik. — Üdvözlő táviratokat küldöttek Károly királynak, Nahum Sokolownak és dr. Mayer Ebnernek.

— **Európában összesen 9,785.000 zsidó él.** Berlinből jelenli tudósítók: J. Korálnik, az ismert zsidó statisztikus az általa szerkesztett zsidó statisztikai lapokban foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy 1931. év elején mennyi volt Európa zsidó lakossága. A következő megállapításokra jut: Lengyelországban 3,125.000, Szovjet-országnak európai részében 2,970.000, Romániában 800.000, Németországban 585.000, Magyarországon 473.000, Csehszlovákiában 380.000, Angolország és Írország 300.000, Ausztria 220.000, Litvánia 167.000, Franciaország 160.000, Hollandia 120.000, Lettország 96.000, Görögország 73.000, Jugoszlávia 67.000, európai Török-

országban 50.000, Bulgáriában 50.000, Belgiumban 45.000, Olaszországban 45.000, Svájcban 18.000, Danzigban 9.000, Svédországban 6.000, Dániában 5.500, Esztorországban 5.000, Saár vidék 4.500, Spanyolországban 3.000, Portugáliában 2.500, Finnországban 1.800, Luxemburgban 1.750 és Norvégiában 1.450 zsidó él. Összesen tehát Európában 1931. év elején legfeljebb 9,785.000 zsidó élt.

— **Megalakult Szatmáron is a Poale Mizrachi.** A Szatmári Mizrachi ifjúság kezdeményezésére megalakult Szatmáron a Poale Mizrachi 25—30 taggal. Goldstein B. ismertette a Poale Mizrachi céljait és beszédében rámutatott az egyesület fontosságára, amely hivatva lesz az iparosnak készülő ifjúság szellemi kiképzésére, amire a megjelent nagyszámú ifjúság kimondotta a megalakulást és a következő vezetőséget választotta meg. Tiszt. elnök: Ordentlich Viktor, elnök: Braun Ferenc, alelnök: Jakabovits Simon, gondnok: Fléger Márton és József Sándor, ellenőr: Dávidovits Adolf és Márton Lajos, pénztárnok: Glück Ignác, jegyző: Feuer Adolf. A szatmári zsidó iparosok nagy szimpátiával fogadták az egyesület megalakulását, amely által biztosítva látják tanoncaik szellemi kiképzését is.

Olcsón vehet

Borsalino, Hückel és saját gyártmányu

férfi kalapokat

HELLER és DEUTSCH

kalapgyár lerakalában

„BIZALOM”
könyvecskére is!

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 21

Festést, alakítást, tisztítást vállalunk!

Remek ujdonságokat hallatlan olcsó árban készit az

ELITE fűzőszalon

Str. Vlahuța (Szt. János u.) 23.
vagy: Str. Coșbuc (Szalárdi ucca) 18.
5-3 (átjáró ház)

ארטה כשר

Hungária Étterem

SATU-MARE, TOMPA UCCA 1. sz.

Utazóknak
10%
engedmény.

25-10

GROSZ DÁVID

szalmakalapgyár
Satu-Mare, Str. Petru Rareș 35/37
Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyó. Aktára. 50-9

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné
„Orient” Szövőművészeti Iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltelemek.

Jegyezze meg: **legszebben**

fest, tisztít I. V. O.

Mészáros-u. 4. Royal kávéházzal szemben és Uri-u. 34. Telefonszám 8-53

— **Meghalt Jakob Twersky stanislai rabbi.** Ijór 13 án hirtelen meghalt Jakob Twersky stanislai rabbi 57 éves korában. Az imaházban érte utól hirtelen a halál, amikor éppen a tefilint akarta felvenni. Már jóval a háboru előtt híve volt a mizrachista mozgalomnak, annak dacára, hogy ebből személyére csak hátrány származott. A háboru kitörésekor Wienbe menekült, ahol Chaim Schapira drohobici rabbi-val egyetemben megalakították a „Jisuv Erec Jiszroel” egyesületet, amelynek vezére lett és megmaradt a vezetőségben még akkor is, mikor a Mizrachival fuzionáltak. Egy ideig elnöke is volt az ausztriai Mizrachinak. Mikor legjobban nélkülözött és mint menekült hallatlanul sokat szenvedett, akkor sem szűnt meg egy pillanatig sem cionista munkát végezni. Száz és száz chalucot segített ahhoz, hogy tovább utazhassanak Palesztinába. Néhány évvel ezelőtt ő maga is Palesztinába ment, hogy meglátogassa ottlakó özv. édesatyját, Nuchem Rochnostrowker rabbit. A mizrachi mozgalom egy olyan személyiséget veszített Twersky rabbi-ban, kire mindenkor számíthatott, amikor arról volt szó, hogy a zsidó népen segíteni kell. A Mizrachisták örökké emlékezni fognak nagy-szerű személyére és a világszervezetben neve, mint a mizrachista kötelességteljesítés mintaképe fog ragyogni. תנצ"ה

Mit és mennyit olvas a newyorki zsidóság? Newyorkban, hol 10 millió lakos közül 2 millió zsidó a következő lapokat olvassák: Jiddis nyelven négy nagy napilap jelenik meg, első a Vorwärts, mely esténként 140,000 példányszámban jelenik meg, vasárnap 160 000-ben, Jiddises Morgen Journal reggeli kiadása 95 000, a „Tog” napi 80.000 példányban, a Freiheit 30.000 példányban. Ez a 345.000 olvasó körülbelül az össz-zsidó lakosság 18% át reprezentálja. Egy öt tagu zsidó családot alapul véve, egy-egy újság jut minden családra összesen. Az Egyesült Államokban 190 zsidó újság jelenik meg. Ebből 5 héber nyelven, 72 jiddisül, 12 vegyesen angolul és jiddisül, 98 angolul, 1 német és egy spanyol nyelven.

— **A Rheumás bajok házi kezelése.** II. kiadás. (Rheumás betegek számára) Írta: Dr. Engländer Árpád szakorvos. A rheuma a legáltalánosabb betegség, fokozottan rokkanttá és munkaképtelenné teszi áldozatait kik folytonos kínok közepette mankón vonszolják életüket, ha nem kerülnek idejében kezelés alá. Pedig ez a kezelés nem is olyan komplikált dolog — amint ezt Engländer Árpád kitűnő munkájából megtudhatjuk, mert e munka segítségével a szükséges tennivalókat bárki otthon is elvégezheti. Részletes és pontos utasításokat kapunk a gyógyítás időpontjának, módjának legkisebb részleteiről is. E kis mű használható és értékes voltát igazolja, hogy rövid időn belül már második kiadásában jelent meg Novák Rudolf és Tsa közismerten kifogástalan kiállításában. Kapható minden könyvkereskedésben és kiadóhivatalunkban. Ára 75 lei.

A legszebb

zománcfényű gallérokát tisztítja

Klein gőzmosóda

Sir. Vlahuja 4 Szent János ucca

— „Apám, te csaló, vérszopó vagy” — mondja a fiu rabbi apjának Oroszországban. Ruben Brainin, a jelenkor legidősebb s talán legjelesebb héber írója, két évvel ezelőtt Oroszországban, régi hazájában járt; most adja közre élményeit a newyorki jidis sajtóban. Megrendítő leírása a nyomorgó rabbiról, aki leköszönt állásáról s nem tűri ha „Rav”-nak szólítják. Tizennyolc évig volt lelkipásztora egy fehér-oroszországi hitközségnek; nemcsak mint talmudtudós, de mint a nép barátja is oly népszerűségnek örvendett, hogy a Szovjet ügynökei is barátságosan bántak vele. Hirtelen azonban leköszönt állásáról és kijelentette, hogy munkás akar lenni, Brainin megkérdezte, mi készítette őt e lépésre. A rabbi odamegy az ablakhoz s rámutatván egy tíz éves kislóra így felelt: Ime, egyetlen fiam, ő kényszerített e lépésre! Ugy történt, hogy az elmúlt évben észrevettem a fiamon egy különös változást; a fiu apja jelenlétében szomorú s amint csak lehet kerüli őt. Néha gyűlöletteljes pillantásokat vet rám. Elővettem fiam s szépszerével igyekeztem megtudni okát e magaviseletnek; a fiu azonban kitért a felelet elől. Egyszer mégis eljött hozzám s dühösen rámpillant. „Miért nézel rám ily dühösen?” „Apám, Te egy csaló vagy, egy vérszopó” felel a fiam. „Hogyan, te láttad, hogy én csalok? Kérdem én. „Hiszen Te rabbi vagy!” „És ha rabbi vagyok már csaló s vérszopó a nevem?” „Igen, Te kitaláltad egy Istent; ennek a nevében, akiről magad is tudod, hogy nem létezik, megcsalod a szegény kergestenyereket, s kiszivod a zsirjukat. Társaim ujjal mutatnak reám. Szégyenkezem, hogy apám rabbi, csaló. „Uram” fejezte be a rabbi elbeszélését „a gyermek nem tehet róla.” tanítói az iskolában ezt rögzítették a fejébe. Ezért voltam kénytelen lemondani állásomról. Egyszerűen nem akarják, hogy gyermekeinket zsidóknak neveljük!

Az irsovai rabbi lefoglalta a hitközség gabella jövedelmét. Az irsovai rabbi (Csehszlovákia,) ki 16 hónappal ezelőtt foglalta el állását, azóta állandó vitában áll hitközségével, lakbérilletménye ügyében. A hitközség egyáltalán nem akarja a lakbért fizetni, míg a rabbi azt hangoztatja, hogy a rabbiilletménybe számítódik a lakbér fizetése is. Az elmúlt napokban felszólította a házigazda a rabbit, hogy amennyiben nem fizeti ki a házbért, ürítse ki lakását. Erre a rabbi parancsot adott a sakternek, hogy a hitközségnek gabella cédulája ellenében ne vágjon, csupán csak az általa kiadott jegyek irányadóak. Azóta Irsaván csakis a tabbi által kiadott gabella jegyek ellenében vágják.

Férfiszövet különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban

Havas & Grünfeld
posztóruházában

Engros
Endetail

Sir. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

— **Tisztujítás a cluji orth. Chevra Kadisánál.** Vasárnap, folyó hó 10-én zajlott le élénk érdeklődés mellett a Chevra Kadisa tisztujító választása, amelyen nagy szótöbbséggel László Gyula bankigazgató lett elnöknek megválasztva. Alelnökök lettek: Schwartz Ignác és Rimóczi Jakab, gondnokok: Pál Lipót, Wohl Samu, Lázár Lajos, Roóz Izsák, pénztárnok: Indig Zsigmond, ellenőr: Schwartz Mór, gazda: Schwartzberger Mihály. Tanácsstagok: Adler Sámuel, Goldstein Lajos, Klein Mózes, Léb Ssmu és Landeszman Lajos.

— **Néhai Grünwald Lázár,** volt szatmári főrabbi haláljáról évfordulója vasárnap, rosháhodes Sziván, azaz május 17-én lesz.

— **Meghalt Rosenzweig Jakab,** a dési hitközség elnöke. Dész, május 12. Nagy csapás érte Dész város zsidóságát Rosenzweig Jakab hitközségi elnök halálával, aki vasárnapról hétfőre virradó éjjel hetvenkét éves korában, hosszas betegség után elköltözött az élők sorából. Az elhunyt egyike volt a dési zsidóság legmarkánsabb és legtekintélyesebb egyéniségeinek. Vallássossága és mély, zsidó tudományossága, valamint jótékonyága egész Erdély zsidósága előtt közismertté tették. A temetésen egész Dész zsidósága felvonult, de megjelentek felekezeti különbségre való tekintet nélkül a város összes rétegeinek képviselői. A temetőben fiai, Rosenzweig M. Jehuda, Rosenzweig Vilmos és veje, Bergfeld Ábrahám, meghatottan bucsuztak az elhunytól. Paneth Jakab főrabbi, Uilmann Salamon besztercei rabbi, Paneth József ilondai, Braun Jehuda nagyiklói, Horowitz Naftáli a Talmud Tóra rabbija, Schanzer dajan és Leikovits Kornél méltatták az elhunyt érdemeit. Berger Nándor a Chevra Kadisa nevében, Klein Nándor hitközségi jegyző a hitközség nevében, Weinstein Arnold a Talmud Tóra nevében bucsuztak az elhunytól. Nyolc fia, hét leánya és kiterjedt előkelő rokonsága gyászolja.

— **Hitközségi választások Nagysomkuton.** Nagysomkutról jelentik: A nagysomkúti hitközség a napokban tartotta meg rendes évi közgyűlését, amelyen megéjtették a tisztujításokat is. Elnöknek nagy lelkesedéssel választották meg dr. Goldstein Ármint, aki a multban is nagy hozzáértéssel és körültekintéssel vezette a hitközség ügyeit. Alelnökök lettek: Harstein Mihály és Salamon Ábrahám, gondnokok: Jakab Salamon és Herskovits József, pénztárnok: Schwartz Márton, ellenőr: Weiszmann Elek. Ezenkívül választottak egy többtagu előjáróságot.

Restaurant
Oradea, Zöldfa-ucca 10
GROSZ
Timișoara, Lloyd-sor 8
Utazóknak 10% engedmény.

Értesítés

ארטה' כשר

Óriási áremelkedés zsirpiacon!

A n. é. közönséget felkérem, hogy saját érdekében nyári zsirszükségletét idejében szerezzze be, amíg azt nálam még a régi árban kaphatják.

Friedmann Samu

baromfi és zsirnagykereskedő

ORADEA—NAGYVÁRAD, CUZA VODA 6.

Anyák! Höfer hintőpor, krém, szappan elősegíti a baba fejlődését

Rövid hírek

Jeruzsálemből jelentik, hogy a Waad Leumi legutóbbi ülésén az elnökség tagjává választotta Miss Henrietta Soldot. Sold tulajdonképpen a munkáspárt részére fenntartott helyet foglalta el.

Mult vasárnap Diwin nevű lengyelországi községben ismeretlen tettesek a zsidó temetőt megromgálták. 14 sírkövet felfordítottak. 11 emlékoszlop, közöttük 6 rabbié, teljesen szétrombolódott.

Frankfurt am Main városának vezetősége elhatározta, hogy Bruno Ascht, kit az ottani városi tanács a berlini városközi tanácsülésre kiküldött, Frankfurt városának tiszteletbeli emlékérmével tünteti ki.

A tilisli zsinagógába betörték és kinyitották a frigyládát is. Ennek dacára konstatálták, hogy a Tóra ezüstöknek semmi bántódása nem esett. Ebből arra következtetnek, hogy politikai büntényről van szó.

Prof. dr. Pribram, frankfurti tudós meghívást kapott a chicágói egyetemről, hogy ott előadás-sorozatot tartson.

A lengyel posta- és távirat-ügyek minisztériuma rendeletet bocsátott ki, mely szerint ezenfelül külföldre lehet héber nyelven táviratot küldeni, viszont jiddis nyelven csakis belföldre lehet táviratozni.

A hollandiai államtanács tagját, J. Limburgot Amszterdamból, az Orange Nassau rendtiszti nagykeresztjével tüntette ki a holland kormány.

Sem Dresden, az amszterdami zenekonzervatórium hírneves zenekritikusa és a zeneelmélet előadója az amszterdami konzervatóriumban, aki egyúttal a híres intézet igazgatója is, a napokban ünnepelte 50. születésnapját.

Az amszterdami napiárbizottság a napokban tartott ülésén egyhangulag állást foglalt a tervezett napiárreformban zsidó oldalról annyit támogatott blankonap és 13 hónap beiktatása ellen.

Paul M. Warburgot New-yorkban, az Occidental College egyetem a jogi fakultás tiszteletbeli doktorátusával tüntette ki.

Kaufman Morton Meinhardt new-yorki dollár-milliomos, ki április 15-én hunyt el, zsidó jótékony-sági célokra egy millió dollárt hagyományozott.

A badeni nemzeti szocialisták beadványát, melyben egy vágatási tilalom kiadását kérte, a karlsruhei tanács elutasította.

Varsóból jelentik, hogy a május végén megtartandó hitközségi 50 tagból álló képviselőtestület megválasztása előtti propaganda soha nem látott méreteket öltött. Harminc jelölőlista küzd a többségért.

Montrealból jelentik, hogy 25.000 dollárt gyűjtöttek a Windsor szállóban tartott palesztinai metingen. B. Brückner clelandi rabbi volt a vendég-szónoka a nagygyűlésnek és J. Friedman, a kanadai cionista organizáció elnöke vezette le a cionista drive-ot. Montreal kvótája 100.000 dollár és bizonyosra vehetjük, hogy ezt az összeget rövidesen be is szolgáltatják.

Chikágóban megtartott zsidó kongresszuson, melyen 150 delegátus vett részt, elhatározták, hogy 9000 dollárt fizetnek le az Ussiskin által tervezett nemzeti alap részére. A kongresszuson, amelyet a Scherman szállóban tartottak, a 9000 dolláron kívül a helyi Poale cionisták kötelezték magukat 5000 dollárért Palesztinában földterület venni, melynek neve: Nachlat Chikagó lesz.

A pesti izr. hitközség eljárásága megleghangu üdvözlő levélben köszöntötte dr. Blau Lajost, a rabbi-szeminárium igazgatóját hetvenedik születésnapja, Mezei Ernő írót nyolcvanadik születésnapja, Szatmári Mór hírlapírót hetvenötödik és dr. Wirkman József képviselőtestületi tagot hetvenedik születésnapja alkalmából és ugyancsak megleghangu levélben üdvözölte Radó Antal írói jubileuma alkalmából.

Néhány nappal ezelőtt örök álmra hunyta le szemeit Kolozsvárnak talán legöregebb embere. Aggkori végelgyengülés következtében meghalt az 1831-ben született Lévy Áron kolozsvári kereskedő, akinek legkisebb fia is él és ma 61 éves.

Londonból jelentik: Félhivatalos becslés szerint az angol fővárosban 200 ezer zsidó él.

Toulonból jelentik: Toulonban meghalt Ábrahám Mincsin, a fiatal festőgeneráció egyik legtehetsége-sebbje. Mincsin 1896-ban született Kiewben, ahonnan Németországba, majd Belgiumba és Párisba került. Képei minden kiállításon feltűnést kellettek.

Berkovits-né ארטה כשר
vendéglője
Oradea, Str. N. Iorga (Zöldfa u.) 19
Izletes házi koszt!
Olcsó árak!
Utazóknak 10% engedmény.

MOZI

Cinematograf FILMPALACE mozgó
HETI MŰSORA:

Péntek: „Ördög és szerelem“ Kedvezményes jegyek érvényesek! — Szombat-tól: „Miénk az éjszaka“ Henry Kistemackers híres oporetije nyomán németül beszélő éneklő film! A főszerepben: Charlotte Ander, Hans Albers és Otto Willburg. — Jön: „Hetedik parancsolat“ Hangos Fox filmsláger!

Teatrul HEIMAN szinkör.

HETI MŰSORA:

Szombat, vasárnap, hétfő: „Rajna vírága“ Bolváry operett film — Stoltz zenéjével. — Legközelebbi műsor: „Elza kisasszony“ Schintzler világhírű regényének film változata. Elisabeth Bergner — Jack Trevor. — Vasárnap kettős szenzációs mafiné.

ZSIDÓ HUMOR

Végre egy „Sájle“

Egy kikapós neológ „rebecen“-ről szól a nóta. Férje enged az unszolásnak és elviszi a helybeli bálba. A rabbi egyik hive odamegy és szerényen kérdést intéz a pap-hoz: „Szabad a rabbiné öngagságát táncra felkérni?“ Mire a rabbi örömmel fölkiált: „Végre egy sájle! Tizenöt éve vagyok a községben és most fordulnak hozzám először rituális kérdéssel.“

Egy zsoldár megfejtése

Israels, a világhírű amszterdami festő műtermében ült és dolgozott. Hirtelen kinyílt az ajtó és egy természetes, magas férfiú lépett be, minden köszönés nélkül, néhány lépést tett előre, aztán megállt. *Az ősi népnek egy fia* című festménye előtt, rámeresztelte szemeit és hangosan, lelkesen szavalni kezdte Dávid király első zsoldárát héberül.

„Asré hais aser lo holach beacasz re-soim...“ („Boldog az ember, aki nem jár a gonoszok tanácsában.“)

Israels meghökkenve hallgatta a recitálást és nem merte félbeszakítani.

Mikor az idegen befejezte az első zsoldárt, odalépett a festőművészhez és kezét nyújtott:

— Én Sonnenthal vagyok Bécsből. Testvérek vagyunk, két zsidó művész, eljöttem, hogy üdvözöljem nagy testvéremet és nem találtam megfelelőbb üdvözlőt, mint a zsoldárverseket, te pedig bocsás meg...

Israels széles Salómmal fogadta a Burgtheater világhírű művészeinek üdvözlését és szeliden felelt:

— Igazán szép ismerkedési formát választottál és most foglalj helyet és én elmondom a te tiszteletedre könyv nélkül a 2. zsoldárt.

„Lomo rogsi gójim...“ (Miért zugnak a népnek...“)

Sonnenthal azonban félbeszakította: — Bocsánat, a szavalás az én mesterségem és te ne csinálj nekem konkurenciát... Majd én felállok és elszavalom a második zsoldárt is te pedig ül le és illusztráld...

Sonnenthal felállt és szavalt hatalmas, gyönyörű hangon, Israels pedig ott ült és festett a zsoldár varázsától kábultan...

Azt mondják, hogy ebben a képben — A második zsoldár — találta meg az öreg Israels zsidó lelkét. De a kép befejezetlen maradt.

Igy beszélte el maga Israels.

Rothschild

Nathan Rothschild a londoni Rothschild-ház főnöke egyszer benyújtott egy csekket az Angol Bankhoz, mely azt visszautasította azzal, hogy csak a saját papirosaira teljesít fizetést, de privát papirosokra nem.

Rothschild, akit ez a válasz felbosszantott, néhány héttel később megjelent a bankban és a pénztárnál benyújtott egy ötfontos bankjegyet, hogy azt váltsák át aranypénzre. Az elálmélkodott pénztáros nagyot nézett, amikor Rothschild a második, harmadik, ötödik bankjegyet váltotta be. Rothschild a kapott pénzt gondosan megvizsgálta, néha le is mérte. Mikor a zsebében lévő bankjegyeket mind beváltotta, szolgálójával újabb bankjegyköteget hozatott. Így folyt ez egész nap. Az első nap eredménye az volt, hogy huszonegyezer fontsterlinget váltott át aranyra. Másnap reggel megint ott voltak az alkalmazottai, harmadnap, negyednap ismét. A bank egész nap mást nem tehetett, csak a Rothschild féle bankjegyeket válthatta be aranyra.

A legközelebbi napon pénzváltás közben, Rothschild ironikusan megjegyezte:

— Az urak nem akarták beváltani az én csekkeimet. Ezért én nem vagyok hajlandó az urak papírjait elfogadni. Néhány hétig még foglalkoztatni fogom az önök pénztárait.

A bank vezetősége megrémült, mert tizenegy milliót ők sem tudtak volna beváltani. Attól a naptól kezdve a bank hajlandónak mutatkozott, hogy a Rothschild-ház csekkejeit elfogadja és beváltsa.

Nagyságos Asszonyom!

Ha elegáns ruhát és kabátot akar, úgy keressé fel szalonomat, ahol meglepő olcsó árak mellett készítem, legfinomabb kivitelben a külföldi modelleket.

Herschkovits nődivat-szalón

Oradea, Str. Avram Iancu (Kossuth u.) 2.

Kölcsönöket

jelzálog vagy kézzzálog fedezet mellett előnyös feltételeket nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală Soc. Anon.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

Nyugodtan fog aludni,

ha

„express“ poloskairtót

használ.

Kapható:

STERN S. ENDRE

cégnél.

Oradea, Zöldfa-ucca 10.

Egy üveg ára 15 Lei.

Telefon: 378

Festéküzletemet áthelyeztem:

Zöldfa ucca 14 alá

(Coloris festéküzlet), ahol raktáramat kibővítve minden háztartási cikkekkkel, hol jutányos árak mellett állok a nb. közönség szolgálatára. Szíves pártfogást kér

Fülöp Ede Oradea

50-6 Szombat és ünnepnapokon zárva!

Nyomatott a Gutenberg grafikai műintézet gyorsajtaján, Oradea, Fekete-sas-Passage.